

La natura guanya terreny al ciment a l'Estartit

Comencen els treballs per desurbanitzar un tram de costa d'un alt valor ecològic

S'invertiran 2,5 milions d'euros per eliminar un passeig que es va fer sobre uns aiguamolls

COM UNA PISTA D'ATERRATGE ABANDONADA

A vista d'ocell s'aprecia la magnitud de la urbanització que es va iniciar fa 30 anys sobre les llacunes de la Pletera. BON VENT DE L'EMPORDÀ

P 06

La fira Fimag congrega a Torroella els mags més prestigiosos del món

P 07

Una dona gran convivia al seu pis de Girona amb 36 gats i un gos

ar r a

comarques
gironines

DIVENDRES
5 DE JUNY DEL 2015
NÚMERO 35

l'entrevista

**JORDI
TONIETTI**
músic i animador infantil

“Als dotze anys els nens han de jugar. No és just prendre'ls la infantesa abans d'hora. És l'etapa més curta i encara la volem escurçar”

Medi ambient Recuperació d'espais

Projecte pioner per restaurar la Pletera a l'Estartit

Un programa Life desurbanitzarà i recuperarà les antigues maresmes

JOSEP PASTELLS
L'ESTARTIT

Entre la gola del Ter i els Griells, a primera línia de mar, la urbanització inacabada de la Pletera de l'Estartit envaeix des del 1986 l'espai que anteriorment ocupaven un conjunt de llacunes costaneres de gran valor ecològic. A vista d'ocell, el passeig que discorre paral·lel a l'avinguda Illes Medes fa pensar en una pista d'aeroport inutilitzada; i les rotundes, també inservibles, semblen punts d'aterratge per a helicòpters. Sobre el terreny, plaques de ciment malmès, muntanyes de runa i unes ostentoses i descontextualitzades columnes grises certifiquen la magnitud del disbarat. De les sis illes d'habitatges projectades a mitjans dels anys 80 només se'n va acabar construint una, però els aiguamolls, reblits i dessecats, van ser engolits per la golfateria urbanística.

Iniciativa ambiciosa i innovadora

Tot i que el projecte es va aturar el 1988 i, catorze anys després, el pla general de Torroella de Montgrí va transformar la zona en no urbanitzable, han hagut de passar gairebé 30 anys per iniciar la restauració d'aquest sector degradat. Es tracta, això sí, d'una iniciativa ambiciosa i molt innovadora, a l'avantguarda en les actuacions de recuperació i re-naturalització d'espais naturals a Europa. El projecte Life Pletera, coordinat per la geògrafa Àgata Colomer i finançat en un 75% per la Unió Europea, destinarà 2.528.148 euros a eliminar les parts parcialment urbanitzades i retornar l'espai al seu estat original.

“L'objectiu és recuperar el sistema de maresmes, restituir el seu valor ecològic i convertir-lo en un recurs turístic mediambiental”, assenyala la coordinadora. Fins al 2018 Colomer vetllarà pel bon desenvolupament d'un projecte que és pioner a tot l'Estat i que també compta amb les aportacions de l'Ajuntament de Torroella de Montgrí, la Generalitat, la Diputació de Girona, la UdG i l'empresa pública Tragsa.

Les obres començaran al setembre, però fa dos mesos es va iniciar una prova pilot per avaluar científicament aspectes relacionats amb la qualitat del sòl i la capacitat d'adap-

tació de la vegetació i determinar com evoluciona el terreny durant la primavera i l'estiu.

Tres mètodes de treball

En total, s'han realitzat 17 cales que han permès esbrinar que el rebliment es compon majoritàriament de còdols i sorres i no hi ha runa o material de rebuig. Com que aquest material està ben diferenciat del substrat argilós de la maresma antiga, podrà ser retirat sense alterar el substrat original. I el fet que l'estructura inicial de llims es conservi en força bon estat facilitarà la futura recolonització amb vegetació pròpia de la zona. Un cop retirat el material acumulat, s'assajaran tres mètodes de treball per decidir quin és el més convenient: en una part no es farà cap actuació per valorar la capacitat de revegetació espontània, en una altra es descompactarà la capa de llims per oxigenar-la, i en una altra s'estendrà una capa de terra vegetal més superficial. Passat l'estiu es valorarà quin dels mètodes de restauració és més efectiu.

Després de retirar el passeig, demolint els diferents tipus de paviment i el mur i traient la base d'escullera del vial, es crearan llacunes i es recuperaran les comunitats de maresma. Un nou sistema format per tres llacunes d'inundació temporal amb una cota aproximada de 30 centímetres s'intercalerà amb

Benefici
El sistema ecològic respondrà millor als reptes del canvi climàtic

Ambició
L'objectiu és convertir aquest espai en un recurs turístic molt potent

tres llacunes d'inundació permanent amb una cota variable. També es preveu la creació d'una nova llacuna a l'oest de la de Fra Ramon. A la banda de saladar, a tres cotes diferents, hi haurà tres maresmes –nord, central i sud– que en total ocuparan 10,9 hectàrees. Al límit nord d'aquest espai es disposaran tres terrasses a diferents cotes que permetran establir un espai de transició escalonat entre la zona urbana i el sistema de llacunes i maresma.

El conjunt estarà format per bandes ordenades de manera paral·le-

la a la costa, d'acord amb l'estructura típica de la maresma litoral. A més de la banda formada per dunes mòbils i per un cordó dunar d'un quilòmetre, n'hi haurà tres més: de gradient –una barreja de materials sorrencs alternats amb substrats argilosos–, de llacunes permanents –nuclis de població de fartet, peix en perill d'extinció– i de saladar, maresma halòfila que permeti el sobreiximent de les depressions d'inundació permanent.

Canvi climàtic, ecoturisme i art

Un dels objectius del Life Pletera és que el sistema respongui adequadament a les previsions del canvi climàtic (augment del nivell del mar i més freqüència de perturbacions intenses) i garanteixi la funcionalitat ecològica del conjunt. Actualment l'espai està desfragmentat i alterat. Quan hi ha temporals de mar importants, per exemple, mobilitzen la sorra de la platja i la dipositen a les maresmes més properes, especialment a la zona amb el front de dunes més erosionat. Amb el sistema dunar ben estructurat, això seria pràcticament inapreciable. La restauració no tindrà només una incidència mediambiental, sinó també econòmica: garantirà un model turístic més sostenible.

El projecte de desurbanització i restauració de les maresmes incorporarà la mirada de cinc artistes visuals que faran un seguiment personal de l'evolució dels treballs i reflexionaran, des de la seva crea-

Últimament s'han realitzat cales per valorar la manera més eficaç de restaurar les llacunes i recolonitzar-les amb vegetació pròpia de la zona. PROJECTE LIFE PLETERA

UN GRAN NYAP
La quantitat de runa i de ciment fa evident el disbarat ecològic comès per la golafreia urbanística. DAVID BORRAT

Espais desconstruïts i d'altres pendents de recuperar

Els últims anys s'han regenerat terrenys del litoral

JORDI CARRERAS
GIRONA

Al marge de la Pletera, a Torroella de Montgrí i l'Estartit hi ha altres espais que l'Ajuntament vol recuperar mediambientalment. Als terrenys on hi havia la base Loran, de l'exèrcit dels Estats Units i en funcionament del 1961 al 1994, avui hi ha les restes dels edificis. L'Ajuntament va demanar-ne la cessió al ministeri de Defensa, així com l'enderrocament de la base que l'exèrcit espanyol tenia a la punta del Milà. Quasi cinc anys després cap de les dues peticions ha sigut satisfeta i des del consistori troben que la quantitat que demana Defensa, més de 700.000 euros pels dos terrenys, és desmesurada.

Espais recuperats

Hi ha altres espais que ja s'han pogut regenerar. Un és el paratge de Tudela, al terme de Cadaqués, on hi havia el complex turístic Club Mediterranée. La creació del Parc Natural del Cap de Creus va obrir la porta a enderrocar la ciutat de vacances, que des del 1968 fins al 2004 va ocupar 4,5 hectàrees de la cala Culip. En el seu moment el projecte el va dissenyar l'arquitecte figuerenc Pelai Martínez, que el va assumir per evitar un projecte pitjor que malmetés un espai que coneixia des de petit. Dalí i Pla li van donar suport. L'empresa propietària tenia dèficit i el 2004 va tancar definitivament. A finals del 2005 el ministeri de Medi Ambient va comprar el paratge per 4,4 milions d'euros i Martí Franch i Ton Ardèvol van dirigir-ne la desconstrucció.

Un altre espai recuperat és a la desembocadura del Fluvià, a Sant Pere Pescador, on el projecte d'urbanització Fluvià Marina va deixar als anys 70 dues estructures d'edificis

El paratge de Tudela, on hi havia el Club Mediterranée, és un exemple de recuperació. CÈLIA ATSET

Base Loran La fi de la Guerra Freda va alliberar espais a la costa gironina

on es pretenia construir 350 apartaments. El 2001 una altra empresa va voler continuar el projecte però la Institució Altampordanesa per a la Defensa i l'Estudi de la Natura (IA-EDEN) hi va interposar un recurs i la Generalitat va requalificar la zona com a no urbanitzable. Els terrenys es van naturalitzar i ara estan en un estat semblant a l'original.

Fins al març del 2006 a la platja de Pals hi va haver les antenes de Radio Liberty, el mitjà que des del 1959 fins al 2001 va anar emetent informació als ciutadans dels països del bloc comunista des del punt vista dels Estats Units. Les antenes es van enderrocar i retirar, però encara queden els edificis, en bon estat, mentre es negocia quin ús tindran. —

titivitat, al voltant del concepte de paisatge. Els responsables del projecte han buscat la complicitat d'artistes de diferents disciplines que poden aportar una visió heterogènia però tenen en comú l'interès per conceptes com paisatge, lloc, límit, frontera, memòria o usos de l'espai.

Es tracta de Jordi Morell (Salt, 1975), Joan Vinyes (Torroella de Montgrí, 1954), Esteve Subirah (Ullà, 1975), Isadora Wilson (San-

tiago de Chile, 1984) i Ivó Vinuesa (Barcelona, 1975), que seran coordinats artísticament per Martí Bosch. Els seus treballs es desenvoluparan durant el procés d'execució del projecte, que està previst que finalitzi el juliol del 2018, i es materialitzaran en diferents suports, espais i intervencions. Poden acabar acompanyant els treballs de desurbanització o els de restauració o posar el focus en un lloc i/o moment determinat. —

FOTOGRAFIA: EDUARD REBÉ - BISSON / CÈLIA GONZÁLEZ